

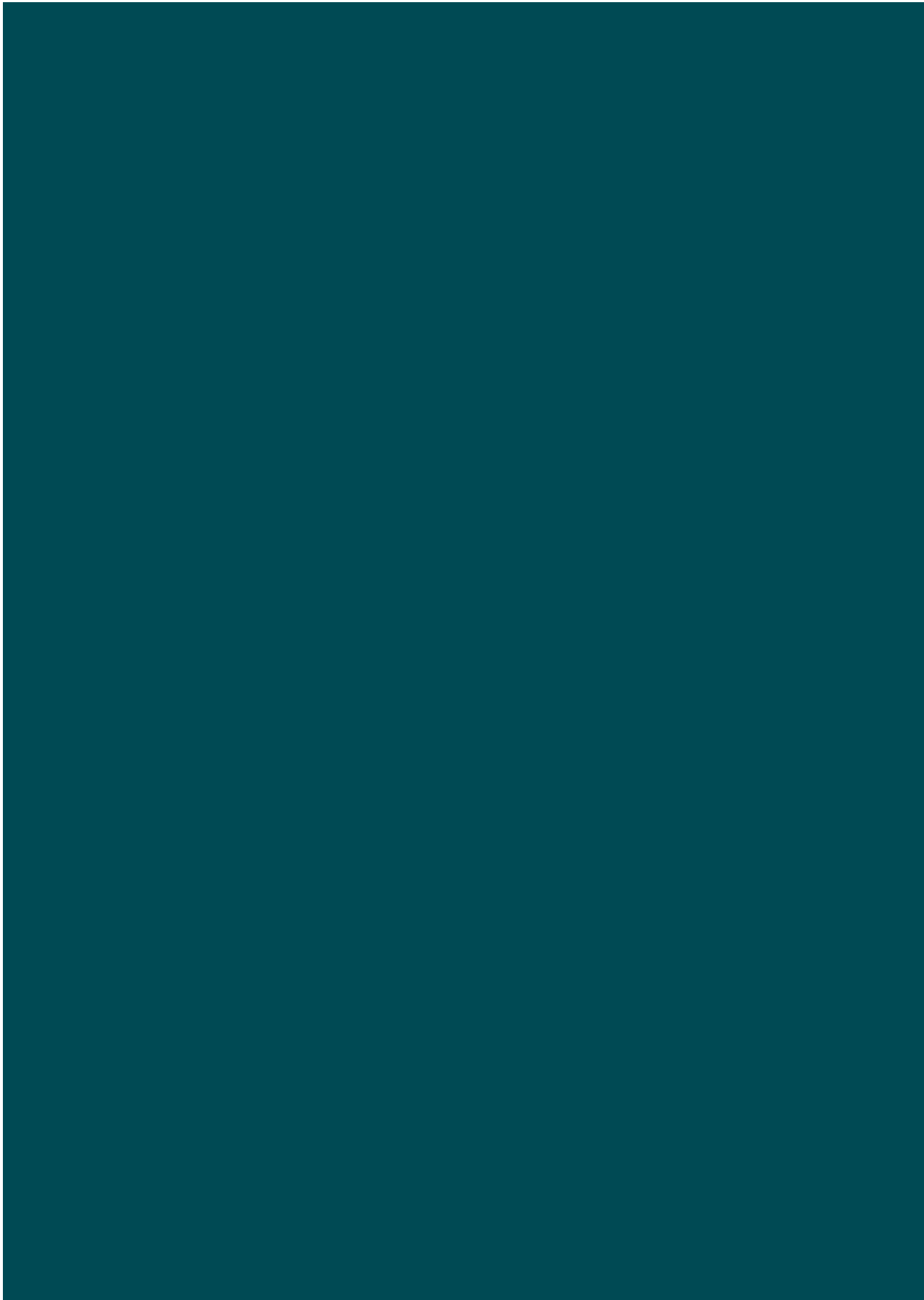

REGERINGEN

Danmarks Nationale Reformprogram 2019

Økonomi- og Indenrigsministeriet

MARTS 2019

REGERINGEN

Danmarks Nationale Reformprogram 2019

Økonomi- og Indenrigsministeriet

MARTS 2019

Indhold

1. Indledning	7
2. Den økonomiske ramme.....	9
2.1 Udsigterne for dansk økonomi	9
2.2 Reformen understøtter beskæftigelsesfremgang	9
2.3 Stærk fremgang i investeringerne	11
3. Den landespecifikke anbefaling	15
3.1 Øget konkurrence i den indenlandsk orienterede servicesektor, herunder fx i forsyningssektoren og den finansielle sektor	15
4. De nationale mål i Europa 2020-strategien	21
4.1 Det nationale mål for beskæftigelse	22
4.2 Det nationale mål for forskning og udvikling	27
4.3 Det nationale mål for klima og energi.....	31
4.4 Det nationale mål for uddannelse	35
4.5 Det nationale mål for social inklusion.....	39
5. Institutionelle spørgsmål og interessentinddragelse	47

Redaktionen er afsluttet den 12. marts 2019.

Kapitel 1

Indledning

Dansk økonomi befinder sig i en højkonjunktur. De seneste år har væksten været solid, både i BNP og i beskæftigelsen. Fremgangen på arbejdsmarkedet har medført en betydelig stigning i indkomsterne, hvilket har skabt grundlaget for et opsving, hvor BNP-væksten drives af det private forbrug og stigende investeringer. Reformvirkninger fra allerede vedtagne reformer, herunder især fra tilbagetrækningsreformen, vil bidrage til, at beskæftigelsen fortsat kan stige i de kommende år.

I forbindelse med det europæiske semester fremsender EU-landene hvert forår nationale reformprogrammer, som redegør for landenes strukturreformer. Der fremsendes desuden de årlige nationale stabilitets- og konvergensprogrammer, der redegør for den mellemfristede økonomiske udvikling og de offentlige finanser.

Danmarks Nationale Reformprogram 2019 redegør blandt andet for de tiltag, som Danmark har taget for at efterleve den landespecifikke anbefaling fra EU, som Danmark modtog i juli 2018. Der beskrives også den danske udmøntning af EU's vækststrategi (Europa 2020). Desuden præsenteres den overordnede økonomiske ramme for den danske økonomi med afsæt i Økonomisk Redegørelse, december 2018.

Strukturen i Danmarks Nationale Reformprogram 2019 er som følger:

- Kapitel 2 beskriver den overordnede økonomiske ramme for Danmark, herunder den samfundsøkonomiske udvikling og status for investeringsomfanget i dansk økonomi.
- Kapitel 3 redegør for de tiltag, som Danmark har taget og vil tage for at efterleve EU's landespecifikke anbefaling til Danmark fra 2018.
- Kapitel 4 omhandler de tiltag, som Danmark har taget og vil tage for at bidrage til opfyldelsen af Europa 2020-strategiens fem overordnede mål.
- Kapitel 5 redegør for inddragelsen af Folketinget og interesseorganisationer.

Endvidere behandler de enkelte kapitler også en række af de temaer, som indgår i EU-Kommissionens landerapport for Danmark, der blev offentliggjort d. 27. februar 2019. I kapitlerne er endvidere så vidt muligt redegjort for evalueringer af de seneste års reformindsatser.

Kapitel 2

Den økonomiske ramme

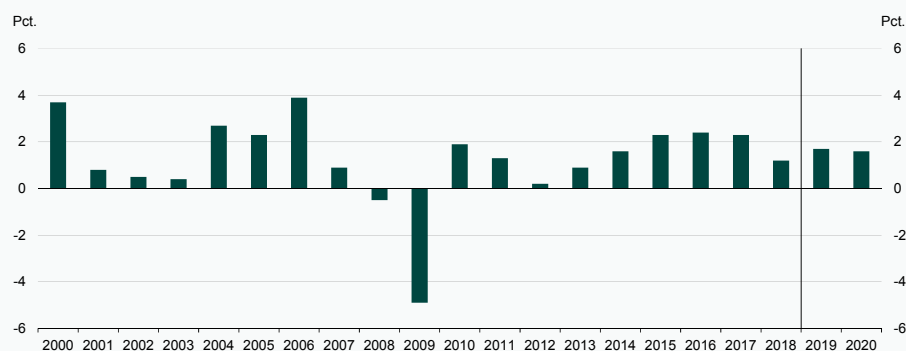
2.1 Udsigterne for dansk økonomi

Dansk økonomi er gået ind i en højkonjunktur. Der har været solid vækst de seneste år, og BNP er vokset med i gennemsnit 2 pct. om året i 2015-2018, jf. figur 2.1. Beskæftigelsen er i samme periode vokset med 181.000 personer.

Beskæftigelsesfremgangen har ført til en betydelig stigning i indkomsterne. Større indkomster har skabt grundlaget for et selv bærende opsving, hvor det private forbrug og stigende investeringer er væsentlige drivkræfter bag BNP-væksten.

Figur 2.1

BNP-vækst

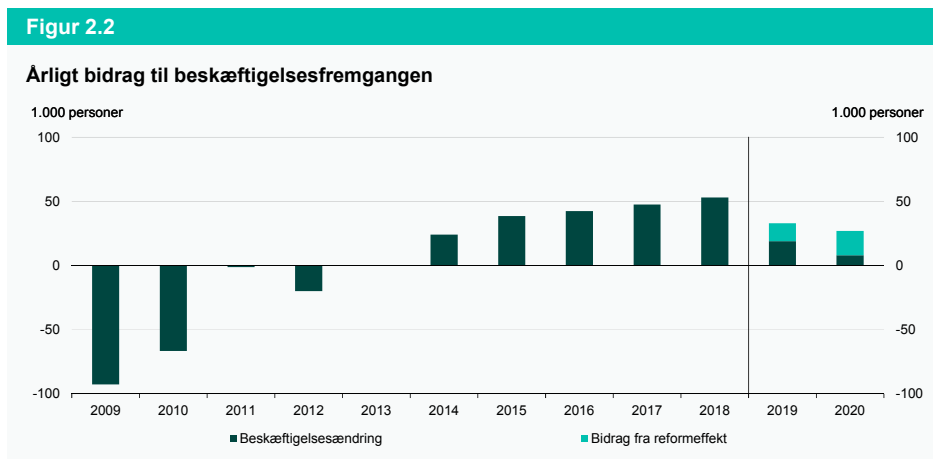
Anm.: Skøn på baggrund af *Økonomisk Redegørelse, december 2018*. I årsvæksten for BNP i 2018 er der ikke taget højde for en ekstraordinær patentbetaling i 1. kvartal 2017, som trækker BNP-væksten i 2018 ned med skønsmæssigt 0,4 pct.-point.

Kilde: Danmarks Statistik og *Økonomisk Redegørelse, december 2018*.

2.2 Reformen understøtter beskæftigelsesfremgang

Vedtagne reformer bidrager til, at beskæftigelsen fortsat kan stige. Pensionsalderen bliver gradvist forhøjet fra aktuelt 65½ år i 2019 til 67 år i 2022, og efterlønsalderen er løbende blevet forhøjet siden 2014 og vil være 64 år i 2023. Reformvirkningen af den senere tilbagetrækningsalder skønnes at være knap 13.000 personer om året i 2018 til 2020. Hertil kommer andre reformer, der bidrager med et løft på omkring 4.500 personer om året i den strukturelle beskæftigelse, herunder indfasningen af tidligere aftalte skatte- og overførselstiltag samt skatteaftalen fra 2018.

Reformer skønnes således i alt at øge den strukturelle beskæftigelse med i gennemsnit godt 17.000 personer om året frem til 2020, *jf. figur 2.2*.

Anm.: I prognoseårene er der angivet reformeffektens bidrag til den strukturelle beskæftigelse.
Kilde: Finansministeriet, Danmarks Statistik og egne beregninger.

En voksende befolkning bidrager også til den strukturelle beskæftigelse. Befolkningsudviklingen indebærer færre personer med dansk oprindelse i den arbejdsdygtige alder, men det opvejes af tilgang af udenlandsk arbejdskraft. Bidraget fra befolkningsudviklingen udgjorde 6.000 personer i 2017 og ventes gradvist at aftage til 2.000 personer i 2020 som følge af færre personer med dansk oprindelse i den arbejdsdygtige alder og et mindre forventet bidrag fra indvandring.

Beskæftigelsen skønnes at stige med i alt 110.000 personer i årene 2018-2020. Det er større end stigningen i den strukturelle beskæftigelse på 70.000, hvilket vil trække i retning af et lidt større pres på arbejdsmarkedet. Beskæftigelsen lå i 2018 skønsmæssigt omkring 3/4 pct. over det beregnede strukturelle niveau, og der er udsigt til yderligere stigning i beskæftigelsesgabet.

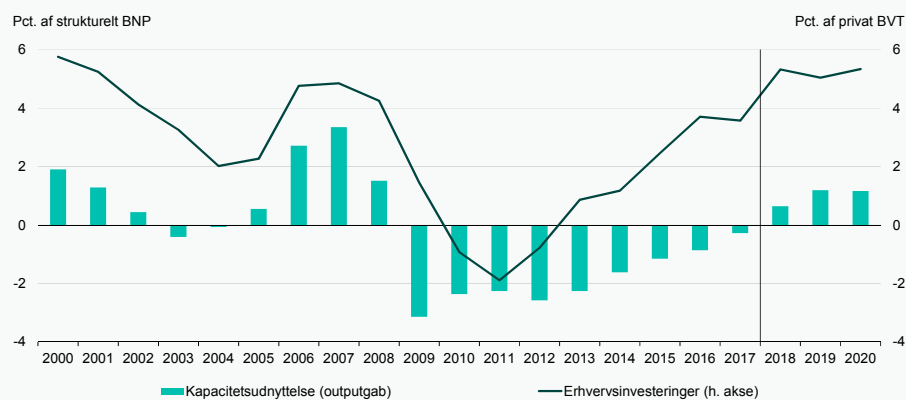
I de kommende år forventes en gradvis afdæmpning af beskæftigelsesvæksten. Muligheden for en blød landing skal ses i sammenhæng med, at der ikke er tegn på opbygning af væsentlige ubalancer i form af uholdbar gældsætning blandt virksomheder og husholdninger, boligprisstigninger, der er ude af trit med fundamentale økonomiske forhold, eller udhulet konkurrenceevne som følge af kraftige lønstigninger.

2.3 Stærk fremgang i investeringerne

På linje med tidligere opsving har der været en stærk udvikling i investeringerne, som over et konjunkturforløb typisk svinger 3-4 gange så meget som BNP. I takt med stigende kapacitetsudnyttelse og færre ledige ressourcer er virksomhedernes behov for at investere i ny produktionskapacitet øget. Erhvervsinvesteringerne har på den baggrund været stigende siden 2013 efter nogle år, hvor investeringsomfanget ikke var tilstrækkeligt til at dække de løbende afskrivninger, *jf. figur 2.3*.

Figur 2.3

Erhvervsinvesteringer (netto) og kapacitetsudnyttelse

Anm.: Skøn på baggrund af *Økonomisk Redegørelse, december 2018*. Outputgabets forskel mellem det faktiske niveau for BNP og det niveau, der svarer til en normal kapacitetsudnyttelse, og som er forenelig med en stabil prisudvikling. Når outputgabets forskel er positiv og stigende, er det udtryk for et stigende kapacitetspres. Erhvervsinvesteringerne er opgjort netto (dvs. efter afskrivninger) og angivet som andel af privat BVT ekskl. boligbenyttelse.

Kilde: *Økonomisk Redegørelse, december 2018*.

Investeringerne er nu så store, at kapitalapparatets størrelse i forhold til arbejdskraften er på vej op. Forholdet mellem kapital og arbejdskraft har betydning for produktiviteten, der blandt andet på den baggrund kan forventes at stige hurtigere end i de seneste år, hvor produktivitetsvæksten har været meget beskedent.

Mange år med relativt lave investeringer i forhold til virksomhedernes produktion har givet anledning til overvejelser om, at udviklingen i investeringerne skulle have været strukturelt betinget. Internationale organisationer har desuden påpeget, at tilbageslaget i investeringerne i årene efter finanskrisen var særligt udtalt i Danmark.¹ Flere forhold peger imidlertid på, at der er væsentlige nuancer til den beskrivelse.

¹ Se fx IMF Working Paper (2018): *Investment Slowdown in Denmark: Diagnosis and Policy Options*, eller European Commission (2018): *Country Report Denmark 2018*.

I årene efter finanskrisen i 2008 skete et markant fald i investeringerne globalt som følge af det generelle økonomiske tilbageslag. Den svage udvikling i de danske investeringer efter finanskrisen skal ses i lyset af, at det økonomiske tilbageslag var markant i Danmark, hvor aktiviteten lå på et højere niveau inden krisen. Det skal blandt andet ses i lyset af den kraftige overophedning på det danske boligmarked, som blev båret af høj vækst i husholdningernes gæld. Samtidig var der blandt virksomhederne blevet investeret meget forud for tilbageslaget. I årene efter finanskrisen var der derfor et udbredt behov blandt husholdningerne og virksomhederne for at nedbringe gæld, hvilket førte til lav vækst i efterspørgslen. Dermed var incitamentet for virksomhederne til at foretage investeringer alt andet lige mindre i Danmark sammenlignet med andre lande.

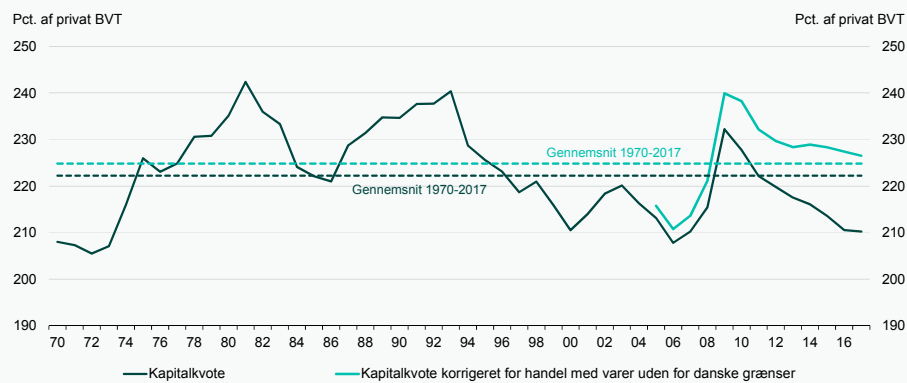
Efter finanskrisen betød det relativt store fald i beskæftigelsen – som følge af overophedningen – at kapitalintensiteten (K/L-forholdet) i Danmark steg markant. Dermed blev der skabt en overkapacitet af kapital, som virksomhederne kunne trække på, og som lagde en naturlig dæmper på investeringerne, hvilket førte til en stagnation i kapitalintensiteten. Kapitalintensiteten er nu på vej op igen, hvilket også har positiv betydning for produktiviteten, efter en beskeden produktivitetsvækst i de seneste år.

Andre lande har i lidt mindre grad oplevet en tilsvarende udvikling i den samlede kapitalintensitet som Danmark. Ligesom i andre lande har kapitalkvoten (K/Y-forholdet), som sætter kapitalapparatet i forhold til produktionen, i Danmark også udviklet sig svagt i årene efter finanskrisen.

I Danmark spiller det en stor rolle, at en stigende andel af dansk værdiskabelse siden 2005 er kommet fra handel med varer uden for Danmarks grænser. Denne værdiskabelse foregår uden nævneværdig brug af fysisk kapitalapparat i Danmark. Under en antagelse om, at denne værdiskabelse foregår helt uden dansk kapitalapparat, giver en skønsmæssig korrektion for dette en kapitalkvote i 2017, som er tæt på det historiske gennemsnit, *jf. figur 2.4*.

Figur 2.4

Kapitalkvoten (K/Y-forholdet)

Anm.: Skøn på baggrund af *Økonomisk Redegørelse, december 2018*. Kapitalapparat og BVT er begge ekskl. bolig og opgjort i faste priser. BVT er skønsmæssigt korrigeret for en større enkeltstående betaling i 1. kvartal 2017 for brug af intellektuelle rettigheder, jf. boks 4.1 i *Økonomisk Redegørelse, maj 2018*. Den korrigerede kapitalkvoten tager ikke højde for immateriel kapital, der er tilknyttet handel med varer uden for danske grænser.

Kilde: *Økonomisk Redegørelse, december 2018*.

Den korrigerede kapitalkvoten indikerer således, at danske virksomheders investeringer i højere grad har været i tråd med det reelle behov på baggrund af det eksisterende kapitalapparat samt udviklingen i beskæftigelsen og økonomien generelt. Det skal understreges, at korrektionen er forbundet med væsentlig usikkerhed, blandt andet fordi der ikke er taget højde for, at immateriel kapital (i form af fx patenter) i betydelig grad må bidrage til værdiskabelsen uden for Danmarks grænser.

Tilsammen tegner der sig et billede af, at investeringerne i Danmark i årene efter finanskrisen var sløje sammenlignet med udlandet. Tilbageslaget i investeringerne skal imidlertid ses i lyset af den generelle økonomiske udvikling, herunder det store fald i beskæftigelsen, og størrelsen af det eksisterende kapitalapparat. Der har således ikke været tale om en egentlig strukturel investeringskrise i Danmark. Investeringerne er efterfølgende taget til i takt med beskæftigelsesfremgangen og den stigende kapacitetsudnyttelse, og i 2016 var investeringskvoten tilbage på det historiske gennemsnit.

Kapitel 3

Den landespecifikke anbefaling

Danmark modtog den 13. juli 2018, som led i det europæiske semester, Rådets udtalelse om Danmarks økonomiske politik på baggrund af *Danmarks Konvergensprogram 2018* og *Danmarks Nationale Reformprogram 2018*. Danmark modtog én anbefaling, jf. boks 3.1.

Boks 3.1

Den landespecifikke anbefaling for Danmark

Rådet henstiller, at Danmark i 2018 og 2019 iværksætter tiltag med henblik på at:

1. *Øge konkurrencen i de dele af servicesektoren, der er orienteret mod hjemmemarkedet, fx i distribution af forsyningstjenester og i finanssektoren.*

Kommissionen offentliggjorde i slutningen af februar 2019 den årlige landerapport for Danmark. I landerapporten vurderer Kommissionen blandt andet Danmarks fremskridt i relation til den landespecifikke anbefaling om at øge konkurrencen i den hjemlige servicesektor.

Kommissionen anerkender, at Danmark de seneste år har formået at øge produktiviteten og konkurrencen i den hjemlige servicesektor. Det gælder blandt andet inden for detailhandel, transport og byggeriet. Desuden har Danmark gjort visse fremskridt med at fremme samarbejdet mellem erhvervslivet og universiteterne.

Ligeledes bemærker Kommissionen, at der er gjort væsentlige fremskridt i arbejdet med at følge op på anbefalingen fra 2018 med hensyn til at fremme konkurrencen i den finansielle sektor. Dog har der kun været begrænset fremskridt i arbejdet med at forbedre konkurrencen i distributionen af forsyningstjenester.

3.1 Øget konkurrence i den indenlandsk orienterede servicesektor, herunder fx i forsyningssektoren og den finansielle sektor

Detailhandel

Folketinget vedtog i juni 2017 en ændring af planloven, som blandt andet lempede reglerne for butikkers placering og størrelse. Planlovens nye detailhandelsbestemmelser følger de tidligere anbefalinger fra EU-Kommissionen om øget konkurrence og produktivitet og giver kommunerne et større råderum til at planlægge for større butikker, nye butikskoncepter, kombinationer med e-handel, nye placeringsmuligheder mv. De nye

muligheder understøtter en effektiv butiksstruktur og dermed en højere produktivitet, bedre service, et bredere vareudvalg og lavere priser. Samlet set forventes de lempede regler for butikkernes størrelse og placering at føre til øget konkurrence.

Finansministeriet skønner med betydelig usikkerhed, at ændringen af planlovens detailhandelsbestemmelser vil øge strukturelt BNP med ca. ¾ mia. kr.

Efter den nye planlov trådte i kraft og frem til december 2018 har en del kommuner hævet butiksstørrelserne, og i alt har 16 kommuner sendt planforslag for aflastningsområder i offentlig høring. Den 1. januar 2019 trådte et nyt landsplandirektiv for detailhandel i hovedstadsområdets 34 kommuner i kraft, som udlægger i alt syv aflastningsområder i hovedstadsområdet.

I de kommende år forventes flere kommuner gradvist at implementere de nye muligheder. Udviklingen følges løbende af Erhvervsministeriet, blandt andet i detailhandelsreguleringen, som udarbejdes hvert 4. år, og som en del af evalueringen af den samlede planlovsændring i 2020.

Den danske regering har foreslået en afskaffelse af lukkeloven. Den nuværende lukkelov fastsætter, at en stor del af den fysiske detailhandel ikke må holde åbent på 13½ udvalgte dage om året. Begrænsningerne gælder ikke for hele detailhandlen, idet dette afhænger af blandt andet butikstype og omsætningsstørrelse. Regeringens forslag til afskaffelse af lukkeloven vil give øget fleksibilitet for forbrugerne og understøtte lige konkurrencevilkår mellem forskellige typer af butikker. Endvidere vil forslaget muliggøre en mere effektiv kapitaludnyttelse i branchen samt indebære regelforenkling.

Det vurderes, at en fuld liberalisering af lukkeloven vil øge strukturelt BNP med ca. 0,1 mia. kr. (2019-niveau). Det afspejler en mere effektiv udnyttelse af kapitalapparatet i branchen og dermed en mere produktiv og konkurrencedygtig detailhandel.

Den finansielle sektor

I august 2017 offentliggjorde Konkurrencerådet sin rapport om realkreditmarkedet. I rapporten vurderes det, at selve realkreditsystemet som udgangspunkt er relativt vel fungerende, når man sammenligner med boligfinansieringen i andre lande. Men rapporten peger også på, at markedet i udgangspunktet er præget af svære konkurrencevilkår med en betydelig stigning i bidragssatser og gebyrer de senere år. Rapporten indeholdt en række anbefalinger til blandt andet at skabe bedre vilkår for forbrugerne. Fra politisk side blev der fulgt op på rådets rapport i maj 2018. Med opfølgningen tages der blandt andet initiativ til, at:

- der skal i boligsalgsoptillinger være henvisning til prisportalen tjeboliglån.dk, hvor gennemsnitsprisen for boliglån kan sammenlignes på tværs af låneudbydere.
- der fremsættes lovforslag om at udvide adgangen til eSKAT til også at gælde for blandt andet formidlere af lånetilbud.

- bekendtgørelsen om god skik for boligkredit revideres, så det bliver tydeligt, i hvilke institutter der er mulighed for udlevering af realkreditobligationerne, hvorved låntagerne i princippet selv kan forestå handlen.
- juridiske rådgivere bør (men er ikke forpligtigede til at) opfordre boligkøbere til, at der indhentes flere finansieringstilbud.

Der arbejdes også for, at der kan indføres en standardiseret og simpel forside ved låneaf-taler, og at mængden af oplysningsforpligtelser ved markedsføring af boliglån reduceres. Det vil gøre det lettere for forbrugerne at finde rundt på markedet for boliglån.

Derudover vil regeringen, i tråd med anbefalingerne fra Konkurrencerådet, fortsat have fokus på, at EU-regulering ikke hæmmer konkurrencen, og at der er lige konkurrence-vilkår mellem realkreditlån og realkreditlignende lån.

Tilbage i januar 2017 indgik regeringen en politisk aftale om skærpede krav til kreditinstitutternes begrundelser ved forhøjelse af gebyrer på boliglån, øget varslingsperiode for gebyrstigninger og det er blevet billigere at indfri et lån i varslingsperioden. Dette er ini-tiativer, der trækker i retning af at øge gennemsigtigheden og mobiliteten på realkredit-markedet.

Endelig er Konkurrencerådet i gang med at udarbejde en analyse af konkurrencen i pen-sionssektoren.

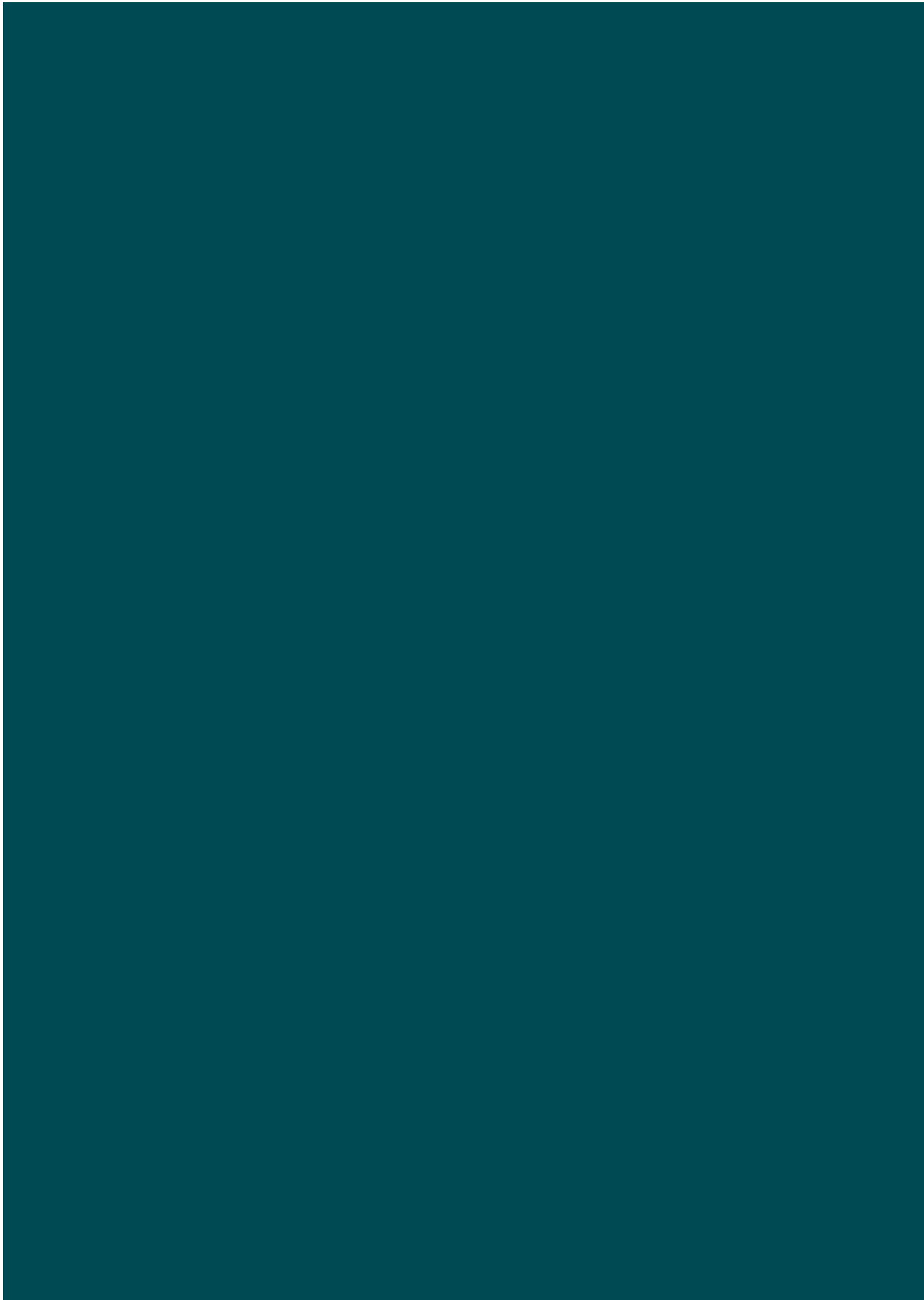
Forsyningssektoren

Forsyningssektoren har som leverandør af el, gas, varme, drikkevand og tele samt hånd-tering af affald og spildevand stor betydning for husholdninger og erhvervslivet. En gen-nemsnitlig husholdning bruger, *jf. regeringens Forsyningsstrategi*, ca. 37.000 kr. (2014-tal) på forsyningsydelse, hvilket svarer omtrent til det beløb, som bruges på fø-devarer. Tilsvarende udgør køb af forsyningsydelse – særligt for de energiintensive produktionsvirksomheder – en stor del af de samlede omkostninger i produktionen.

Forsyningssektoren har i en årrække haft en lav produktivitetsudvikling på trods af et stort potentiale for at øge effektiviteten og produktiviteten. Dette understreges af, at der er stor forskel i prisen på forsyningsydelse på tværs af landet.

I lyset heraf blev danmarkshistoriens første Forsyningsstrategi lanceret i september 2016. Strategien udstikker rammerne for den fremtidige regulering af sektoren med ud-gangspunkt i fem principper: 1. Konkurrenceudsættelse af ikke-monopolopgaver, 2. In-citamentsbaseret økonomisk regulering af naturlige monopoler, 3. God selskabsledelse, 4. Robust regulering af forsyningsikkerhed, miljø og sundhed og 5. Et effektivt og transparent tilsyn. Strategien indeholder initiativer, som vil understøtte effektiviseringer på 5,9 mia. kr. årligt i 2025.

Siden fremlæggelsen af strategien er der indgået 8 politiske aftaler om ny regulering og organisering af el-, gas-, varme- og vandsektoren, og der er etableret en ny tilsynsmyndighed for el-, gas- og varmesektoren (Forsyningstilsynet), som vil spille en aktiv rolle i udviklingen af fremtidens regulering af forsyningssektoren. Det forventes, at disse initiativer vil kunne understøtte effektiviseringer for 5,5 mia. kr. i 2025.

Kapitel 4

De nationale mål i Europa 2020-strategien

Danmark har de seneste år gennemført en række reformer, der bidrager til at opfylde de overordnede mål i Europa 2020-strategien. På flere områder er de danske 2020-mål allerede nået eller på vej til at blive nået. De nationale mål understøtter Europa 2020-strategien inden for de fem centrale områder: beskæftigelse, forskning og udvikling, klima og energi, uddannelse samt social inklusion.

Der er i dette kapitel gjort rede for målopfyldelsen samt gennemførte og planlagte tiltag på de enkelte områder. De danske Europa 2020-mål fremgår af *tabel 4.1*.

Tabel 4.1

Danske nationale mål

	Mål i 2020
Det nationale mål for beskæftigelse	Strukturel beskæftigelsesfrekvens på 80 pct. blandt de 20-64-årige.
Det nationale mål for forskning og udvikling	Investeringer i forskning og udvikling udgør 3 pct. af BNP.
Det nationale mål for klima og energi	Vedvarende energi skal øges til mindst 30 pct. af det endelige energiforbrug. Vedvarende energi i transportsektoren skal være på 10 pct. Udledningerne i de ikke-kvoteregulerede sektorer skal gradvist reduceres op til 20 pct. frem mod 2020 i forhold til 2005.
Det nationale mål for uddannelse	Reducere uddannelsesfrafaldet til 10 pct. for de 18-24-årige og øge andelen af de 30-34-årige, der har afsluttet en videregående uddannelse til mindst 40 pct.
Det nationale mål for social inklusion	Mindske antallet af personer i husstande med lav beskæftigelse med 22.000 frem mod 2020.

I 2014-2020 modtager Danmark i alt ca. 3 mia. kr. fra EU's Regionalfond og Socialfond (strukturfonde). Midlerne er ligeligt fordelt på de to fonde og projekterne skal medfinansieres med mindst 50 pct. danske midler. Strukturfondsindsatsen bidrager til at indfri de fem danske Europa 2020-mål.

Med Regionalfonden investeres der blandt andet i innovation og grøn omstilling, hvilket bidrager til Europa 2020-målene vedr. forskning og udvikling samt klima og energi. Tilsvarende bidrager socialfondsindsatsen til, at flere unge mennesker får en uddannelse og til at styrke den sociale inklusion.

I 2018 blev strukturfondsindsatsen i Danmark 2014-2020 midtvejsevalueret. Evalueringen konkluderer overordnet, at de igangsatte projekter har bidraget til at indfri de programfaste mål og herved også de danske Europa 2020-mål vedrørende beskæftigelse, Forskning og Udvikling, drivhusgasudledning, energieffektivitet, social inklusion

samt uddannelse. På evalueringstidspunktet var der kun afsluttet ganske få projekter, hvorfor evaluator endnu ikke har kvantificeret bidragene til Europa 2020-målene. Det vil ske i slutevalueringen af programmet.

EU's Landdistriktsfond, der finansierer Landdistriktspolitikken under EU's fælles landbrugspolitik (CAP), bidrager ligeledes til Europa 2020-strategien ved at fremme en bæredygtig udvikling af landdistrikterne og udviklingen af en EU-landbrugssektor, der er mere territorialt og miljømæssigt afbalanceret, klimavenlig, resistent og konkurrencedygtig og innovativ. Landdistriktspolitikken gennemføres i Danmark under det danske Landdistriktsprogram (LDP). Der er i alt afsat ca. 8,9 mia. kr. under LDP i perioden 2014 til 2020, hvoraf ca. 6,8 mia. er EU-midler.

4.1 Det nationale mål for beskæftigelse

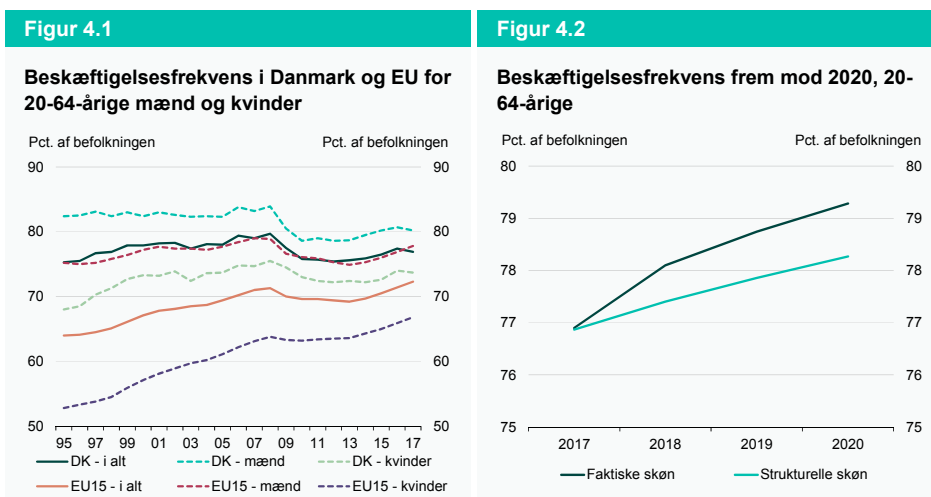
Arbejdsmarkedet har i en længere periode været inde i en positiv udvikling, og der er udsigt til yderligere fremgang. Siden beskæftigelsesudviklingen vendte på arbejdsmarkedet i 1. kvartal 2013, er beskæftigelsen steget med 226.000 personer, hvoraf 221.000 personer har fundet beskæftigelse i den private sektor. Samtidig er ledigheden på et historisk lavt niveau, hvis man ser bort fra 2007-2008, hvor arbejdsmarkedet var overophedet.

I takt med at allerede vedtagne reformer træder i kraft og som følge af en fortsat gunstig økonomisk udvikling, ventes 110.000 flere at komme i beskæftigelse fra 2018 til 2020. Heraf tilskrives ca. 70.000 højere strukturel beskæftigelse, mens ca. 39.000 tilskrives bedre økonomiske konjunkturer.

Efter 2020 bidrager allerede vedtagne reformer til, at beskæftigelsen fortsat kan stige holdbart. Fra 2020 til 2025 ventes den strukturelle beskæftigelse således at vokse med yderligere 65.000 personer. Det skønnes, at beskæftigelsesgabets lukket i 2017. Arbejdsmarkedet er nu i en situation med begyndende kapacitetspres. I 2020 ventes beskæftigelsen at overstige det strukturelle niveau med 36.000 personer.

Strukturerne på det danske arbejdsmarked er generelt sunde. Det afspejles blandt andet i øget strukturel beskæftigelse og lav strukturel ledighed. Både den samlede ledighed og langtidsledigheden ligger på et lavt niveau set i et historisk perspektiv. Samtidig er fleksibiliteten på det danske arbejdsmarked stor, hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at mange skifter job, og at de fleste ledige relativt hurtigt finder ny beskæftigelse.

Det danske mål for beskæftigelse er en strukturel beskæftigelsesfrekvens for de 20-64-årige på 80 pct. i 2020. Beskæftigelsesfrekvensen i Danmark for de 20-64-årige var 76,9 pct. i 2017, ca. 4,5 pct.-point højere end gennemsnittet for EU. Det er især en væsentligt højere beskæftigelsesfrekvens blandt kvinder, der trækker den danske beskæftigelsesfrekvens op i forhold til EU-gennemsnittet, *jf. figur 4.1*.

Anm.: Beskæftigelsesfrekvensen er i figur 4.1 baseret på EU's Labour Force Survey, der svarer til den danske arbejdskraftundersøgelse. Der er databrud i serierne for Danmark i 2016 og 2017. Databruddet betyder, at beskæftigelsesfrekvensen er overvurderet i 2016.

Kilde: Eurostat, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den skønnede udvikling i beskæftigelsen fra 2017 til 2020 svarer til en stigning i beskæftigelsesfrekvensen for de 20-64-årige på ca. 2,4 pct.-point. Det faktiske skøn for beskæftigelsesfrekvensen i 2020 er således beregnet til 79,3 pct., mens den strukturelle beskæftigelsesfrekvens – i fravær af yderligere tiltag – på nuværende tidspunkt skønnes til ca. 78,3 pct., jf. figur 4.2.

Skønnet for den faktiske beskæftigelsesfrekvens er godt 0,4 pct.-point lavere i 2020 end vurderet i Danmarks Nationale Reformprogram 2018. Den lavere skønnede beskæftigelsesfrekvens skyldes primært et fald i beskæftigelsesfrekvensen som opgjort i Arbejdskraftundersøgelsen fra 2016 til 2017, hvilket slår igennem på niveauet i den fremskrevne beskæftigelsesfrekvens. Forventningen til konjunkturerne er derimod tiltaget siden udarbejdelsen af Danmarks Nationale Reformprogram 2018, hvilket isoleret set trækker beskæftigelsesfrekvensen op.

Danmarks Statistik oplyser, at der er databrud i Arbejdskraftundersøgelsen i både 2016 og 2017, og at særligt oplysninger for 2016 er forbundet med usikkerhed. Udviklingen de seneste år skal derfor tolkes med varsomhed.

Regeringen har en målsætning om at gennemføre reformer og nye initiativer, som øger beskæftigelsen med 55-60.000 fuldtidspersoner og løfter velstanden med 80 mia. kr. (målt ved strukturel BNP) frem mod 2025. En indfrielse af regeringens vækstmålsætning vil kunne forlænge det igangværende opsving og bidrage til en holdbar beskæftigelsesfremgang, der modvirker dannelsen af flaskehalse og pres på arbejdsmarkedet generelt.

Siden offentliggørelsen af Danmarks Nationale Reformprogram 2018 er der gennemført en række initiativer, som påvirker udsigten til en øget beskæftigelse. Primært i forbindelse med *Finanslov 2019* er der indgået aftaler, som samlet set øger den strukturelle beskæftigelse. Det dækker blandt andet over ny seniorpræmie, øget fribeløb til SU-modtagere samt skatte- og afgiftslettelser. For yderligere om reformeffekter henvises til Finansministeriets *Økonomisk Analyse: Reformen har styrket dansk økonomi, november 2018*.

Et mere enkelt og fremtidssikret beskæftigelsessystem

Den danske model sikrer et fleksibelt, effektivt og konkurrencedygtigt arbejdsmarked. I december 2018 var der ifølge Danmarks Statistik 2.767.400 beskæftigede lønmodtagere – det er det højeste niveau nogensinde. For at fastholde den gunstige situation har regeringen gennemført en række initiativer, der fremtidssikrer arbejdsmarkedet og skaber et mere enkelt og moderne beskæftigelsessystem:

Aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats

I august 2018 blev der indgået en bred politisk aftale om en gennemgribende forenkling af den aktive beskæftigelsesindsats. Aftalen betyder, at kommunerne får langt større frihed til at tilrettelægge indsatsen efter den enkelte lediges behov. Samtidig slipper virksomhederne for en række tidskrævende registreringer, ligesom ledige skal mødes med fair krav, forståelige regler og blandt andet slippe for rigide krav om jobsøgning. Har man fx et job på hånden, skal man ikke længere søge job.

Disruptionrådet

Disruptionrådet har på otte møder i 2017-2018 drøftet, hvordan virksomheder, borgere og arbejdsmarkedet rustes til at udnytte mulighederne ved den teknologiske udvikling og globaliseringen. Dette har blandt andet bidraget til, at fagforeningen 3F og rengøringsplatformen Hilfr i april 2018 tegnede den første overenskomst nogensinde for en digital platform. Arbejdet har desuden bidraget til, at regeringen i maj 2018 indgik en politisk aftale om bedre vilkår for vækst og korrekt skattebetaling i dele- og platformsøkonomien.

Disruptionrådet har afsluttet sit arbejde i februar 2019 med en opsamlingsrapport, der blandt andet beskriver regeringens initiativer.

Overgangsordning for supplerende dagpenge gøres permanent

Et bredt flertal i Folketinget vedtog i december 2018 et lovforslag, som gør overgangsordningen for supplerende dagpenge permanent. Det betyder, at borgere, der har opbrugt retten til supplerende dagpenge, ikke mister en hel måneds dagpenge, hvis de arbejder blot en enkelt dag.

Ny seniortænk tank

Regeringen nedsatte i sommeren 2018 en tænketank, der skal bidrage til et bedre arbejdsliv for seniorer og derved få flere til at udskyde pensionen. Frem til sommeren 2019 skal tænketanken indsamle viden om, hvad der får seniorer til at blive længere i arbejde, og hvordan beskæftigelsesindsatsen kan få flere ledige seniorer i arbejde.

Anbefalinger til et bedre arbejdsmiljø

Regeringens ekspertudvalg om arbejdsmiljø afsluttede sit arbejde i efteråret 2018 med at pege på 18 anbefalinger, der har det til fælles, at arbejdsmiljøindsatsen i højere grad skal tage udgangspunkt i de enkelte arbejdspladser. Et forbedret arbejdsmiljø forebygger fysisk og psykisk overbelastning og bidrager til længere arbejdsliv. Anbefalingerne vil ligge til grund for politiske drøftelser om en ny arbejdsmiljøindsats.

Præcisering af reglerne om førtidspension og ressourceforløb

I maj 2018 vedtog et bredt flertal i Folketinget et lovforslag, der præciserer reglerne om førtidspension og ressourceforløb. Med de nye regler er det præciseret, at kommunerne i nogle tilfælde godt kan give borgere en førtidspension, uden at borgerne først har været i ressourceforløb. Det er også gjort klart, at det er en forudsætning for at iværksætte ressourceforløb, at kommunerne kan pege på indsatser, hvor der er en realistisk forventning om, at borgerne kan udvikle arbejdsevnen.

Initiativer for personer på kanten af arbejdsmarkedet

Ledigheden var ifølge Danmarks Statistik på 3,7 pct. i januar 2019. Det er regeringens mål, at alle kommer med og bliver en del af arbejdsmarkedet. Regeringen har derfor gennemført en række initiativer for at flytte flere fra offentlig forsørgelse til beskæftigelse:

Flere mennesker med handicap skal i job og uddannelse

Regeringen har i 2018 sat øget fokus på at styrke uddannelse og beskæftigelse for mennesker med handicap. Som led heri er der med satspuljen for 2019 afsat 128,4 mio. kr. i perioden 2019-2022 til en række forskellige indsatser på området. Indsatserne fokuserer blandt andet på smidigere overgange fra uddannelse til job, en målrettet indsats for at få flere i job, bedre uddannelsesmuligheder og mere viden om handicap.

Delaftale om at sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomheder

Forligspartierne bag beskæftigelsesreformen blev i efteråret 2018 enige om at omprioritere 100 mio. kr. til en række initiativer, der skal opkvalificere ledige og sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomheder. Formålet er blandt andet at forbedre jobcentrenes service og hjælp til virksomheder med mangel på arbejdskraft, give jobparate kontanthjælpsmodtagere en tidlig og jobrettet indsats med en fast sagsbehandler og en forbedret indsats for ledige, der mangler basale læse-, skrive- og regnefærdigheder.

Øget arbejdsmarkedsdeltagelse blandt flygtninge og indvandrere

Danmark ønsker at øge arbejdsmarkedsdeltagelsen blandt indvandrere og flygtninge, og regeringen har taget en række initiativer for at bidrage hertil:

Status for integrationsgrunduddannelsen (IGU)

Som led i en trepartsaftale om arbejdsmarkedsintegration blev integrationsgrunduddannelsen (IGU) oprettet i 2016 med det formål at tilbyde praktisk arbejdserfaring og opkvalificering til flygtninge, hvis kvalifikationer endnu ikke kan oppebære et job på ordinære løn- og ansættelsesvilkår. Der er i januar 2019 registreret 1.890 IGU-forløb.

Evalueringen af integrationsgrunduddannelsen offentliggjort i juni 2018 viser tilfredshed blandt kommuner og virksomheder med ordningen, og at IGU'en bidrager til flygtinges faglige, sociale og sproglige kompetencer. Regeringen og arbejdsmarkedets parter blev i februar 2019 enige om at forlænge ordningen til den 30. juni 2022.

Flere indvandrerkvinder skal i job

Med satspuljeaftalen for 2019 afsættes 95 mio. kr. i perioden 2019-2022 til en målrettet kommunal indsats for at få flere kvinder med indvandrerbaggrund i beskæftigelse. Indsatsen skal blandt andet fokusere på uddannelse og andre former for opkvalificering som supplement til virksomhedsrettet indsats.

Danmarks implementering af EU-ungegarantien

I Danmark skal alle ledige under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse have et aktivt tilbud senest efter en måneds ledighed. Tilbuddet skal være uddannelsesrettet og indsatsen skal fortsætte kontinuerligt, indtil den unge kan påbegynde og gennemføre en uddannelse på ordinære vilkår. Indsatsen kan fx bestå af læse-, skrive- og regnekurser, brobygningsforløb på erhvervsskoler, virksomhedspraktik, løntilskud eller mentorstøtte. Udover at Danmark i forvejen opfylder EU-ungegarantien, har regeringen taget en række initiativer til at få flere unge ud på arbejdsmarkedet.

Nyt ungeudspil

I december 2018 fremlagde regeringen blandt andet et udspil, der skal løfte unge væk fra uddannelseshjælp og over i uddannelse eller job. Med udspillet lægger regeringen blandt andet op til at give kommunerne bedre muligheder for at give de unge en jobrettet indsats – frem for en indsats, der er entydigt rettet mod uddannelse. Det skal få de unge ud på arbejdsmarkedet, så de på sigt kan blive bedre rustet til at komme i uddannelse. Samtidig skal kommuner, der fastholder flere unge i uddannelse, belønnes med en kontant bonus.

Integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet

Danmark har stort fokus på integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet. Den tidlige og aktive beskæftigelsesindsats betyder, at Danmark har forholdsmæssigt få langtidsledige: 1,3 pct. i Danmark imod 3,4 pct. i EU28 (data fra Eurostat for 2017). Blandt initiativerne til integration af langtidsledige på arbejdsmarkedet er initiativet ”Flere skal med II”.

Flere skal med II

Med satspuljen for 2017 blev ”Flere skal med” oprettet for at få afklaret et videre forløb for de svageste modtagere i kontanthjælpssystemet og via en håndholdt virksomhedsrettet indsats hjælpe målgruppen tættere på arbejdsmarkedet.

Satspuljen for 2018 afsatte 87,5 mio. kr. til at udbrede indsatsen via ”Flere skal med II”, og via omprioritering mellem puljer i 2018 samt med satspuljen for 2019 blev der afsat yderligere 109,1 mio. kr. til samme formål.

Analysér på beskæftigelsesområdet

Siden offentliggørelsen af Danmarks Nationale Reformprogram 2018 har Beskæftigelsesministeriet offentliggjort en række effektanalyser på beskæftigelsesområdet, herunder en ny rekrutteringsanalyse.

Ny rekrutteringsanalyse

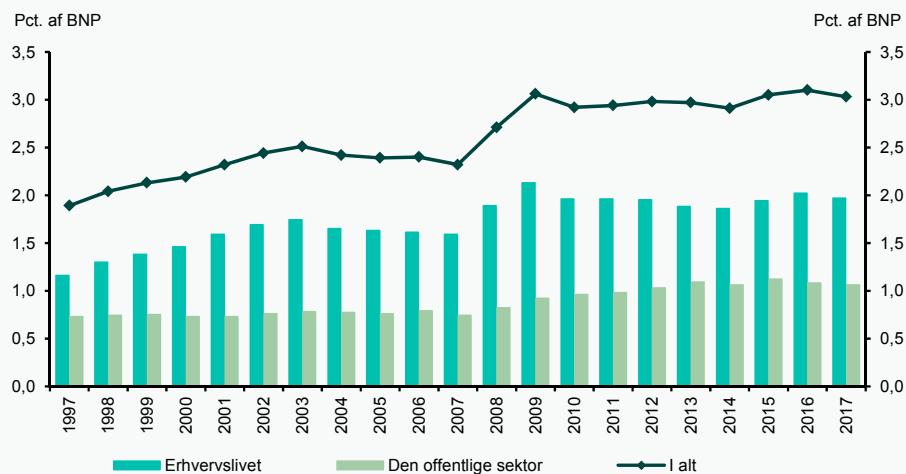
I december 2018 udkom den første af en række løbende analyser om virksomheders rekrutteringssituation. Undersøgelsens resultater belyser omfanget og karakteren af virksomhedernes rekrutteringsudfordringer, herunder blandt andet, at 23 pct. af virksomhedernes rekrutteringsforsøg i 4. kvartal 2018 var forgæves, hvilket svarer til 66.700 forgæves rekrutteringer på landsplan. Analysens resultater viser endvidere, at gennemsnitligt halvdelen af virksomhedernes forgæves rekrutteringsforsøg endte med, at stillingen ikke blev besat, mens halvdelen af virksomhedernes forgæves rekrutteringsforsøg blev besat med en anden profil end efterspurgt.

4.2 De nationale mål for forskning og udvikling

Regeringen har videreført målet om, at det offentlige forskningsbudget skal udgøre mindst 1 pct. af BNP. Dertil kommer markante private investeringer i forskning og udvikling. Danmark er blandt de højest rangerende lande i internationale sammenligninger af landes investeringer i udført forskning og udvikling, *jf. fx Forsknings- og Uddannelsespolitisk Redegørelse 2018*. Samlet set blev der udført forskning og udvikling for ca. 66 mia. kr. i 2017. Heraf blev ca. 2/3 udført af erhvervslivet, mens den resterende 1/3 blev udført af det offentlige, *jf. figur 4.3*.

Figur 4.3

Private og offentligt udførte investeringer i forskning og udvikling

Anm.: 2017 er foreløbige tal. Tallene i figuren er opgjort efter, hvor forskningen er udført, der vil således være forskning og udvikling udført i den offentlige sektor, der vil være finansieret af private midler, og modsat.
Kilde: Danmarks Statistik.

De samlede offentlige og private investeringer i forskning og udvikling er steget fra 1,89 pct. af BNP i 1997 til 3,05 pct. af BNP i 2017. I 2017 udgjorde den private udførte forskning og udvikling 1,97 pct. af BNP, mens den offentlige udførte forskning og udvikling udgjorde 1,08 pct. af BNP. Danmarks investeringer i forskning og udvikling ligger dermed på niveau med Europa 2020 målsætningen om 3 pct. af BNP.

Regeringen udgav i december 2017 sin forsknings- og innovationspolitiske strategi *Danmark – klar til fremtiden*. Her formulerede regeringen to overordnede mål for fremtidens forskning og innovation: 1. Dansk forskning skal være af højeste internationale kvalitet og 2. Forskningen skal gøre mest mulig gavn i samfundet.

Målet om dansk forskning af højeste internationale kvalitet

Det er regeringens ambition, at hele bredden i dansk forskning skal være af høj international kvalitet, samt at de bedste af vores forskere og universiteter skal udføre forskning i en kvalitet, der kan måle sig med de allerbedste i verden. Blandt initiativerne til at understøtte ambitionerne kan nævnes:

Pionercentre

Regeringen har en ambition om at skabe nogle helt særlige forskningscentre – Pionercentre – der med en lang tidshorisont, stor frihed og en ambitiøs økonomisk ramme skal udføre visionær forskning, som kan skabe fundamentale og forandrende nybrud. Ambitionen er at give særligt udvalgte forskningsledere med stor international erfaring mu-

lighed for at etablere helt ekstraordinære eliteforskningsmiljøer, som skal kunne måle sig med verdens bedste forskningsmiljøer. Uddannelses- og Forskningsministeriet er i god dialog med en række private fonde om den konkrete udformning af centrene. Med aftale om fordeling af forskningsreserven samt øvrige forskningsprioriteringer i 2019 investeres 180 mio. kr. i centrene.

Talentfulde forskere skal have attraktive karrieremuligheder

Regeringen har udvidet forskertalentprogrammet Sapere Aude Forskningsleder under Danmarks Frie Forskningsfond (DFF) for at styrke finansieringsmulighederne for talentfulde yngre forskere på adjunkt- og lektorniveau samt etableret et nationalt ERC-støtteprogram, der styrker talentfulde yngre forskeres muligheder for at få bevillinger fra ERC (European Research Council).

Endvidere vil Uddannelses- og Forskningsministeriet i samarbejde med universiteterne iværksætte et eftersyn af karrierevejene på de danske universiteter, som skal understøtte sund karriereudvikling, effektiv talentudnyttelse og høj mobilitet.

Endelig vil Uddannelses- og Forskningsministeriet følge udviklingen i kønsbalancen på de danske universiteter, drøfte udviklingen med universiteterne og oversende en årlig orientering til Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg.

Målet om at forskningen skal gøre mest mulig gavn

Regeringen ønsker at styrke indsatsen for, at forskningen kan gøre mest mulig gavn i Danmark, så vi får et højt afkast af de store investeringer på området. Særligt skal Danmark være bedre til at omsætte forskning til innovation og iværksætteri. Regeringen vil derfor arbejde for, at dansk videnbaseret innovation skaber endnu bedre resultater og mere værdi i danske virksomheder. Blandt initiativerne, som skal styrke den samfundsmæssige gavn af forskning, er følgende:

Internationalt ekspertpanel for videnbaseret innovation i verdensklasse

Regeringen nedsætter et internationalt ekspertpanel, der skal komme med anbefalinger til udviklingen af den danske indsats for videnbaseret innovation. Ambitionen er, at Danmark skal være blandt de førende i verden til at omsætte ny viden til innovation.

Ekspertgruppen skal med afsæt i de bedste udenlandske eksempler fremsætte anbefalinger til, hvordan Danmarks samlede indsats for videnbaseret innovation kan forbedres. Den internationale ekspertgruppe skal se på det samlede videnbaserede innovationssystem i Danmark og på fødekæden fra forskning til innovation og iværksætteri. Panelets anbefalinger skal på den baggrund adressere, hvordan den offentlige indsats kan styrkes, herunder blandt andet indsatsen for at skabe 1. videnbaseret teknologisk service til virksomheder, 2. samarbejde, netværk og matchmaking og 3. videnbaseret iværksætteri.

Styrket teknologioverførsel

Fra 2013 til 2017 er der etableret knap 80 nye virksomheder på baggrund af aftaler med universiteterne om overdragelse af teknologi og rettigheder, eller i gennemsnit ca. 16 virksomheder om året. Det er vigtigt, at universiteterne arbejder for at understøtte etableringen af flere nye virksomheder. Uddannelses- og Forskningsministeriet har derfor sammen med Danske Universiteter igangsat et eftersyn af universiteternes teknologioverførsel.

Eftersynet omfatter både universiteternes regelgrundlag og praksis med teknologioverførsel, herunder mulighederne for at fremme brugen af standardiserede aftalevilkår. Målet er at skabe lettere adgang for mindre virksomheder og iværksættere til at udnytte ny viden og teknologi fra universiteterne.

Grand Challenges

Regeringen vil igangsætte Grand Challenges, som er konkurrencer, der skal motivere forskere, virksomheder og organisationer til at udvikle forskningsbaserede, innovative løsninger, som kan bidrage til at løse nogle af fremtidens store udfordringer. Regeringen vil belønne de bedste løsninger med en præmie.

Nationalt center for forskning i nye digitale teknologier

Regeringen har som en del af sin forsknings- og innovationspolitiske strategi samt Strategi for Danmarks Digitale Vækst foreslået, at der etableres et nyt nationalt center for forskning i digitale teknologier. Med aftale om fordeling af forskningsreserven samt øvrige forskningsprioriteringer i 2019 prioriterer aftalepartierne 100 mio. kr. til aktiviteter i et nationalt center for forskning i digitale teknologier. Centeret, der etableres på tværs af forskningsinstitutionerne i Danmark, skal understøtte udviklingen af det digitale fagområde og bidrage til tværdisciplinær forskning i blandt andet kunstig intelligens, big data, Internet-of-Things og it-sikkerhed. Forskningen kan inddrage etiske og moralske aspekter af den nye teknologiske udvikling og brug af kunstig intelligens og big data i en dansk kontekst.

Evaluerings af Danmarks Innovationsfond

Regeringen har nedsat et internationalt ekspertpanel, der skal evaluere Danmarks Innovationsfond. Danmarks Innovationsfond blev etableret i 2014 med det formål at give tilskud til strategisk og udfordringsdrevet forskning, teknologiudvikling og innovation, blandt andet for at øge andelen af innovative virksomheder samt de private virksomheders investeringer i forskning og udvikling. Evalueringen følger af den politiske aftale om Danmarks Innovationsfond og skal blandt andet afdække, om fonden lever op til sit lovbestemte formål og fondens rolle i det samlede forsknings-, udviklings- og innovationssystem. Ekspertpanelets rapport med anbefalinger forventes klar i slutningen af februar 2019.

Etablering af Forum for Forskningsfinansiering

Regeringen har nedsat et Forum for Forskningsfinansiering med repræsentanter for private og offentlige fonde samt universiteterne, der skal styrke samarbejde, koordinering og arbejdsdeling mellem aktørerne. Forummet skal overordnet understøtte, at der skabes mest mulig kvalitet og effekt af de mange midler, der investeres i forskning og innovation på de danske universiteter. Forummet skal drøfte tematikker, herunder udfordringer og forbedringspotentialer, hvor samspillet mellem den offentligt finansierede forskning, universiteterne og de private fondes forskningsfinansiering er af særlig betydning. En udfordring, som skal drøftes, er spørgsmålet om de indirekte omkostninger knyttet til eksternt finansierede forskningsprojekter. Forummet skal med afsæt i en international kortlægning identificere og drøfte modeller til en bæredygtig håndtering af indirekte omkostninger.

4.3 Det nationale mål for klima og energi

Danmark er blandt andet omfattet af følgende bindende nationale mål fastsat i EU på klima- og energiområdet i 2020:

- En række årlige forpligtelser i perioden 2013-2020 for ikke-kvotebelagte udledninger af drivhusgasser¹. Målet skærpes frem mod 2020, hvor Danmarks udledning skal være reduceret med 20 pct. i forhold til niveauet i 2005.
- Andelen af vedvarende energikilder i det endelige energiforbrug skal øges til at udgøre 30 pct. i 2020 - en forøgelse fra ca. 16 pct. i 2005.
- 10 pct. af energiforbruget i transport (anvendt på vej og bane) i 2020 skal udgøres af vedvarende energi.

Regeringen har dertil i EU påtaget sig et reduktionsmål for de ikke-kvotebelagte sektorer på 39 pct. i 2030 i forhold til 2005.

Regeringens energi- og klimapolitik

Regeringen arbejder aktivt for, at Danmark bliver klimaneutralt² senest i 2050. I energiaftalen fra 2018 har aftaleparterne afsat finansiering, der anviser vejen til, at ca. 55 pct. af det danske energibehov i 2030 bliver dækket af vedvarende energi (VE). Regeringen fremlagde ligeledes i oktober 2018 et klima- og luftudspil, som indeholder en lang række initiativer, der har fokus på at opfylde Danmarks reduktionsmål for de ikke-kvotebelagte sektorer. Med udspillet er der lagt en samlet plan for målopfyldelsen med bidrag fra både konkrete initiativer på kort sigt, langsigtede mål og en styrket forskningsindsats.

¹ De ikke-kvotefremfattede udledninger omfatter primært udledningerne fra transport, landbrug og individuel opvarmning.

² Klimaneutralitet betegnes også netto-nuludledning.

Samlet set bidrager energiaftalen og regeringens klima- og luftudspil i kombination med den historiske klima- og energipolitiske indsats til, at Danmark er godt på vej i forhold til at nå de forskellige klimapolitiske mål, som skal opfyldes frem mod 2030.

Rammerne for energisektoren

Omstillingen af energisektoren har stor betydning for den danske klimainsats. Med energiaftalen fra 2018 er alle partier i Folketinget enige om en lang række initiativer, der understøtter og udbygger den danske position på klima- og energiområdet samt understøtter EU-målsætningerne. Aftalen sikrer en fortsat omstilling af energisektoren og indebærer omfattende investeringer i vedvarende energi og energieffektivitet. Med aftalen er der afsat finansiering, der anviser vejen til at nå en VE-andel på ca. 55 pct. i 2030. Samtidig opnår Danmark med aftalen en VE-andel i elforbruget på over 100 pct., og at mindst 90 pct. af fjernvarmeforbruget er baseret på andre energiformer end kul, olie og gas i 2030.

Status for klima- og energipolitiske mål

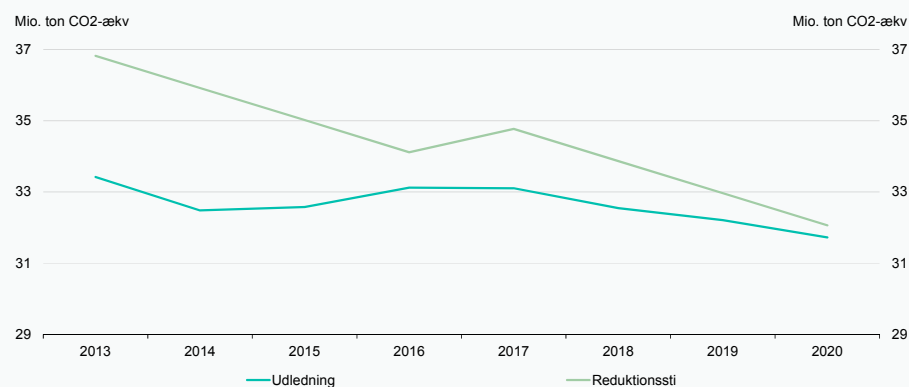
Danmark har som led i EU's Klima- og Energipakke fra 2008 påtaget sig et mål om at nedbringe udledningerne fra de ikke-kvotebelagte sektorer med 20 pct. i 2020 i forhold til niveauet i 2005. Frem mod 2020 er der sat delmål som gradvist skærpes frem mod slutmålet i 2020. Af hensyn til naturlige udsving i udledningerne kan overopfyldelse fra et år anvendes til målopfyldelse i et senere år.

I april 2018 udkom Energistyrelsens seneste basisfremskrivning, der indeholder en status for fremdriften mod Danmarks nationale 2020-mål fastsat i EU på klima- og energiområdet.

EU-forpligtelsen for ikke-kvotekomfattede sektorer for perioden 2013-2020 forventes opfyldt til overmål, *jf. figur 4.4*. Den akkumulerede overopfyldelse skønnes at udgøre ca. 14 mio. ton CO₂-ækvivalenter i alt for hele forpligtelsesperioden.

Figur 4.4

Årlige ikke-kvotebelagte udledninger 2013-2020 og reduktionssti (EU-målsætning)

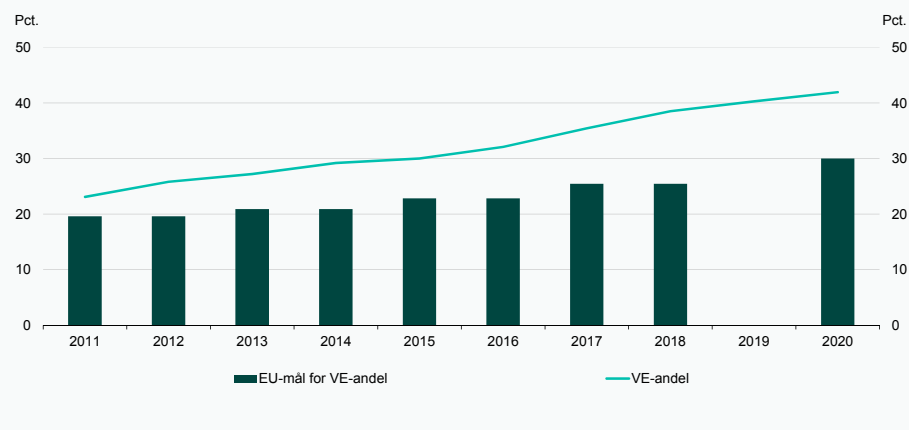

Kilde: Energistyrelsen (2018), Basisfremkrivningen 2018.

I forbindelse med EU's Klima- og Energipakke fra 2008 har Danmark ligeledes påtaget sig at øge den andel af det såkaldte udvidede endelige energiforbrug, der stammer fra vedvarende energikilder til 30 pct. i 2020 fra ca. 16 pct. i 2005. Ifølge den seneste fremkrivning forventes målet overopfyldt med en skønnet andel af VE i det endelige energiforbrug på omkring 42 pct. i 2020, jf. figur 4.5.

Figur 4.5

VE-andel af det udvidede endelige energiforbrug

Anm.: Den viste fremkrivning af VE-andel stammer fra Basisfremkrivning 2018. Andelen af vedvarende energi i det udvidede endelige energiforbrug ligger over det fastsatte EU-mål i hele perioden.

Kilde: Energistyrelsen (2018), Basisfremkrivning 2018.

EU's Klima- og Energipakke indeholder også et særskilt mål for anvendelsen af VE i transportsektoren, hvor Danmark er forpligtet til at opnå en VE-andel i landtransport på mindst 10 pct. i 2020. Målet gælder kun i 2020, og der er således ingen delmål frem mod 2020. Energistyrelsen udarbejdede i 2015 en analyse, der konkluderede, at en forøgelse af iblandingskravet på det tidspunkt var det mindst omkostningstunge tiltag til at indfri 2020-målet. Med regeringens klima- og luftudspil foreslås en forhøjelse af kravet for iblanding af biobrændstoffer i benzin og diesel til 8 pct. Biobrændstoffer kan sænke CO₂-udledningen for både personbiler, busser og anden tung transport i en overgangsperiode og vil endvidere bidrage til, at Danmark kan opfylde sit EU-mål for vedvarende energi i transportsektoren i 2020.

I december 2016 blev der vedtaget et dansk iblandingskrav for avancerede biobrændstoffer på 0,9 pct. gældende fra 2020. Dette er højere end EU's krav om 0,5 pct. avancerede biobrændstoffer 2020.

EU-mål for 2030

EU's stats- og regeringschefer vedtog i oktober 2014 de overordnede rammer for EU's klima- og energipolitik frem mod 2030. 2030-rammen indeholder som et centralt element et bindende mål om intern reduktion af EU's drivhusgasudledninger på mindst 40 pct. i 2030 i forhold til 1990. For at nå dette mål skal sektorerne omfattet af EU's kvotehandelssystem reducere udledningerne med 43 pct. i 2030 i forhold til 2005, mens sektorerne udenfor EU's kvotehandelssystem skal reducere udledningerne med 30 pct. i 2030 i forhold til 2005.

I 2018 vedtog EU-Parlamentet og Rådet et mål om, at EU i 2030 skal dække 32 pct. af sit energiforbrug med vedvarende energikilder. Derudover blev der vedtaget et ikke-bindende mål på 32,5 pct., hvor EU forpligter sig til at reducere energiforbruget i 2030. Der er indgået aftaler vedrørende EU's kvotehandelsdirektiv og om fordelingen af indsatsen i de ikke-kvotebelagte sektorer. Aftalerne vil sætte rammer for EU og Danmarks klimainsats i perioden 2021-2030. I revisionen af kvotehandelsdirektivet er det lykkedes at sikre reformer, der forventes at mindske overskuddet af kvoter. Dette forventes at kunne bidrage til en højere pris på at udlede CO₂ og dermed en mere markedsbaseret grøn omstilling.

I aftalen om fordelingen af indsatsen i de ikke-kvotebelagte sektorer har Danmark fået et nationalt bindende 2030-reduktionsmål på 39 pct. i forhold til 2005. Danmark har, pga. sit høje reduktionsmål og landbrugets betydning, opnået adgang til at anvende forskellige fleksibilitetsmekanismer til at dække en del af det danske reduktionsbehov. Flexibilitetsmekanismerne skal bidrage til at sikre, at reduktioner kan foretages der, hvor de er mest omkostningseffektive. Samtidig bidrager de til, at der tages hensyn til erhvervets konkurrenceevne.

4.4 Det nationale mål for uddannelse

Regeringen har tiltrådt de overordnede EU-mål på uddannelsesområdet i Europa 2020-strategien om at reducere uddannelsesfrafaldet til 10 pct. for de 18-24-årige samt øge andelen af de 30-34-årige, der har afsluttet en videregående eller tilsvarende uddannelse, til mindst 40 pct. i 2020.

I 2017 var uddannelsesfrafaldet for 18-24-årige 8,8 pct., mens 48,8 pct. af 30-34-årige havde gennemført en videregående uddannelse. Dermed er de overordnede EU-mål nået.

Regeringen har på uddannelsesområdet gennemført en række initiativer, som skal styrke kvaliteten af de danske uddannelser. Disse initiativer beskrives i de følgende afsnit.

Folkeskolen

Regeringen præsenterede i september 2018 et udspil med justeringer af folkeskolereformen. Folkeskolereformen trådte i kraft i august 2014.

Med folkeskolereformen blev der indført en længere og mere varieret skoledag med flere fagtimer og tid til understøttende undervisning, nye krav om samarbejde med omverdenen gennem åben skole, bevægelse, lektiehjælp og faglig fordybelse, et kompetenceløft af lærere, pædagoger og skoleledere samt en række regelforenklinger.

Folkeskolereformen følges gennem et omfattende følgeforskningsprogram. Efter fire et halvt år viser følgeforskningen, at langt de fleste elever trives, og at elever og forældre er glade for den danske folkeskole. Statusredegørelsen for folkeskolen for 2017/2018 viser imidlertid også, at der ikke har været markant fremgang i elevernes faglige niveau eller trivsel, hvorfor folkeskolen endnu ikke er i mål i forhold til at nå reformens målsætninger.

Den 30. januar 2019 indgik regeringen derfor en aftale med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk folkeparti om en række justeringer af folkeskolen. Justeringerne omfatter afkortning af skoleugen for børnehaveklasse til 3. klasse med 90 timer årligt pr. klassetrin. Der gives desuden mulighed for at konvertere understøttende undervisning med op til to timer i 4. til 9. klasse til andre aktiviteter på skolen. Der tilføres desuden 90 timers undervisning i tysk eller fransk (5. kl.), billedkunst (6. kl.) og historie (9. kl.). Endelig er der aftalt et generelt kvalitetsløft af den understøttende undervisning.

I 2017 blev der gennemført en lempelse af bindingerne i Fælles Mål (mål for fagene), hvor de 3170 underliggende færdigheds- og vidensmål blev vejledende, mens de overordnede kompetencemål for, hvad eleverne skal kunne, fortsat er bindende. Hermed fik lærerne en øget frihed til lokalt at tilrettelægge undervisningen. Der har efterfølgende været fokus på at implementere disse lempelser blandt andet ved anbefalinger fra en rådgivningsgruppe, dialogmøder mv. Det er sket i samarbejde med parterne på området.

Praksisfagligheden i folkeskolen er blevet styrket i 2018, så eleverne fremover skal have et praktisk/musisk valgfag i 7. og 8. klasse, som de skal til prøve i, de får krav på at komme i erhvervspraktik i 8. og 9. klasse, og samarbejdet mellem folkeskolerne og erhvervsskolerne er blevet styrket.

Som følge af aftalen om initiativer for Danmarks digitale vækst fra februar 2018 er der igangsat et forsøgsprogram for obligatorisk teknologiforståelse i folkeskolen i perioden 2018-2021. I marts 2018 lancerede regeringen endvidere en national naturvidenskabsstrategi, som skal styrke naturvidenskabsfagene i grundskolen og på ungdomsuddannelserne og bidrage til at skabe større interesse for naturvidenskab blandt børn og unge.

For at sikre at elever, der starter i 1. klasse, har tilstrækkelige sproglige kompetencer til at kunne følge med i undervisningen, blev det i foråret 2018 besluttet at indføre sprogprøver og intensiv støtte i børnehaveklasser på skoler, hvor mere end 30 pct. af eleverne er bosat i et udsat boligområde.

Det forberedende område

Et samlet dansk folketing vedtog i 2017 en reform af det forberedende område. Initiativerne i reformen skal styrke indsatsen for de unge, som ikke er klar til en ungdomsuddannelse efter grundskolen. Aftalen indebærer blandt andet, at der kommer en ny forberedende grunduddannelse (FGU), som skal ruste denne gruppe af unge til en ungdomsuddannelse eller et job. Grundet kompleksiteten af opgaven, er der dog pt. en vis forsinkelse i implementeringsprocessen, blandt andet hvad angår institutionsoprettelse og medarbejderoverdragelse.

Erhvervsuddannelser

Reformen om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser, der trådte i kraft fra skoleåret august 2015, havde som målsætning, at flere skulle vælge en erhvervsuddannelse direkte efter 9. eller 10. klasse. Det er målet, at 25 pct. vælger en erhvervsuddannelse i 2020, og at 30 pct. vælger en i 2025.

Erhvervsuddannelserne kan i dag kombineres med en eksamen på gymnasialt niveau, kaldet EUX, hvorved eleven opnår både en praktisk arbejdsmarkedskompetence og en generel studiekompetence. Tiltagene har medført, at flere elever vælger en erhvervsuddannelse, ofte med kombinationen EUX.

I fortsættelse af reformen indgik et bredt flertal af Folketingets partier i november 2018 en aftale, der skal øge tilgangen til og fuldførelsen af erhvervsuddannelserne, hvilket også omfatter en styrket indsats i grundskolen. Med aftalen blev der ligeledes sat fokus på at sikre et mere sammenhængende uddannelsesforløb samt et mere attraktivt undervisningsmiljø.

Som led i aftalen blev der endvidere indført et praktikpladstilsagn, som er en hensigts-erklæring fra virksomheden om, at virksomheden har intention om at ansætte den unge i en uddannelsesaftale på et senere tidspunkt.

I forbindelse med trepartsaftalen fra august 2016 blev der oprettet en række fordelsuddannelser, hvor eleverne fik særligt gode muligheder for at indgå en uddannelsesaftale i forbindelse med deres erhvervsuddannelse. Endvidere er regeringen og arbejdsmarkedets parter enige om at styrke virksomhedernes incitament til at oprette flere praktikpladser til unge i erhvervsuddannelse ved at indføre en bonus til de virksomheder, der ansætter flere elever, finansieret ved en ekstrabetaling fra de virksomheder, der ikke ansætter elever.

Initiativerne har medvirket til, at flere unge får en uddannelsesaftale i forbindelse med deres erhvervsuddannelse. Frafaldet på erhvervsuddannelserne forventes derfor at falde i de kommende år, fordi der i dag stilles krav til elevernes grundlæggende skoleuddannelse, og fordi der er fokus på at sikre tilstrækkelige praktikpladser.

Målsætningen fra trepartsaftalen fra august 2016 om 2.100 flere praktikpladser i 2018 i forhold til 2016 er opfyldt. Ifølge tal fra december 2018 er der i alt skabt 2.800 flere praktikpladser i hele 2018.

De gymnasiale uddannelser

Den nye gymnasiereform, trådte i kraft for skoleåret 2017/18. Med reformen er der øget fokus på, at flere elever i gymnasiet vælger naturvidenskabelige studieretninger. Dette bakkes op af regeringens nationale naturvidenskabsstrategi, som blev lanceret i 2018. Målet med strategien er, at flere børn og unge får øjnene op for mulighederne inden for fag som matematik, biologi, fysik og kemi – og et vigtigt element er at styrke lærernes kompetencer i forhold til undervisningen og skabe bedre vilkår for talentfulde elever inden for de naturvidenskabelige fag.

Der er tilknyttet et følgeforskningsprogram til reformen, som følger og evaluerer gymnasiereformens fremdrift og resultater i perioden 2017-2021. Følgeforskningen sætter hvert år fokus på et særligt tema fra reformen, som i 2018 indeholdt de første erfaringer med det nye grundforløb på hhx, htx og stx, hvor eleverne præsenteres for flere forskellige studieretninger, inden de træffer deres endelige valg.

Voksen- og efteruddannelsesområdet

Regeringen og arbejdsmarkedets parter indgik i oktober 2017 en trepartsaftale, der har til formål at styrke voksen-, efter- og videreuddannelsessystemet markant.

Med aftalen er der blandt andet afsat omkring 400 mio. kr. til en omstillingsfond målrettet gruppen af ufaglærte og faglærte i beskæftigelse. Formålet er, at give gruppen muligheden for gratis videreuddannelse og få et kvalifikationsløft. Der er initiativer for i alt 2,5 mia. kr. i aftalen, som løber over en periode på fire år. Der bliver gjort status ved udgangen af perioden.

De videregående uddannelser

Regeringen har gennemført en række initiativer på området for videregående uddannelser, som blandt andet omfatter:

Fleksible uddannelser

Regeringen præsenterede i september 2018 udspillet *Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden*. Udspillet blev i december 2018 fulgt op af *Aftale om mere fleksible universitetsuddannelser*, der er indgået med alle Folketingets partier.

Som supplement til de toårige kandidatuddannelser etableres en ny type: *etårige akademiske overbygningsuddannelser*. Uddannelserne skal kunne følges enten som ordinære heltidsuddannelser eller tilrettelægges på deltid.

Ydermere forlænges akademiske *bachelors retskrav* på at kunne fortsætte på en kandidatuddannelse forlænges således, at bachelorerne har bedre mulighed for at søge beskæftigelse efter bacheloruddannelsen.

Regeringen har ligeledes besluttet at etablere et *nationalt kompetencepanel*, som skal rådgive uddannelses- og forskningsministeren og de videregående uddannelsesinstitutioner om efterspørgsel efter kompetencer og om udviklingstendenser i forhold til uddannelse og arbejdsmarkedet.

Disruptionrådet

Som led i Disruptionrådets arbejde med *fremtidens kompetencer* lanceres en række nye initiativer ift. de videregående uddannelser.

Der er lanceret *et talentudspil* på de videregående uddannelser, der skal styrke talentkulturen på tværs af de videregående uddannelser. Fra 2019 bliver der igangsat konkrete indsatser, hvor de mest talentfulde studerende udfordres gennem ambitiøse talentforløb med tilknytning til de bedste forskningsmiljøer i verden. Samtidig skal de videregående uddannelsesinstitutioner have friere rammer for udvikling af talent og mere viden om, hvad der virker i talentindsatsen.

Derudover afsættes ekstra midler til *digital kompetenceudvikling* på de videregående uddannelser samt et styrket videngrundlag om de videregående uddannelsesinstitutioners arbejde med at integrere digitale kompetencer i alle uddannelser.

Ny teknologipagt

Regeringen igangsatte i april 2018 en *Teknologipagt*, hvor et tæt samarbejde med erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner skal løfte arbejdsstyrkens færdigheder og spore flere unge ind på uddannelser inden for det digitale og teknologiske område. Målet er at 20 pct. flere skal gennemføre henholdsvis en faglært eller en videregående uddannelse over de næste 10 år inden for de såkaldte STEM-områder (Science, Technology, Engineering and Math).

Styrket vejledningsindsats

En række vejledningscentre er pr. 1. august 2018 blevet samlet i én institution, Studievalg Danmark. Formålet med den nye struktur er blandt andet at skabe bedre rammer for vejledning på et højt fagligt niveau af mere end 250.000 unge på tværs af landet og understøtte et godt match mellem ansøger og uddannelse.

4.5 Det nationale mål for social inklusion

Under Europa 2020-strategien har regeringen sat et nationalt mål om, at flere personer skal ud af social eksklusion og være en del af arbejdsfællesskabet. Parallelt hermed er der fastsat 10 konkrete mål for social mobilitet, som der årligt gøres status for i Socialpolitisk Redegørelse. Med målene tydeliggør regeringen, at det er vigtigt, at flere skal være en del af arbejdsfællesskabet, og at færre skal være socialt udsatte. Målene sætter retning for socialpolitikken og opgøres både på nationalt niveau og kommuneopdelt, hvor det er muligt.

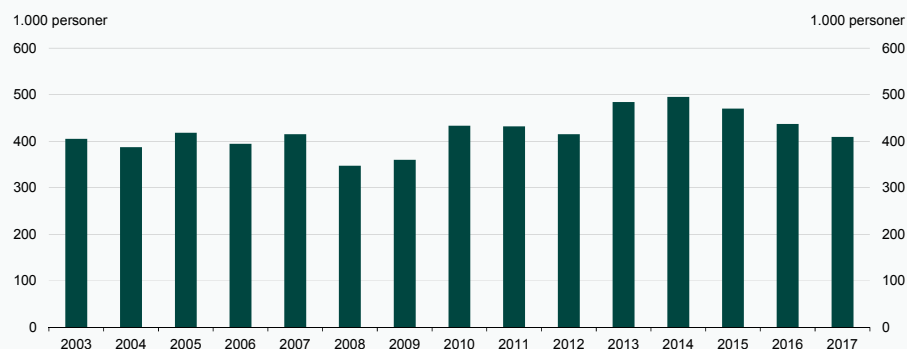
Udviklingen i det danske 2020 mål

Som led i Europa 2020-strategiens mål om, at færre europæere skal leve i fattigdom og social eksklusion, har den danske regering sat et nationalt mål om, at antallet af personer i danske husstande med meget lav beskæftigelsesgrad (LWI) skal reduceres med 22.000 frem mod 2020.

I 2017 var der ifølge Eurostat ca. 409.000 personer i husstande med meget lav beskæftigelsesgrad i Danmark. Det er et fald på ca. 26.000 personer siden 2016. Dermed fortsætter faldet fra de foregående år, og antallet af personer i LWI-husstande er faldet med 86.000 personer siden 2014, *jf. figur 4.6*.

Figur 4.6

Antallet af personer i LVW-husstande

Anm.: LWI-husstande er defineret som husstande, hvor den gennemsnitlige beskæftigelse for personer mellem 18 og 59 år (ekskl. studerende under 25 år) er mindre end 20 pct. set over et kalenderår.

Kilde: Eurostat.

Siden første kvartal 2013 er beskæftigelsen steget med 226.000 personer. Beskæftigelsesvæksten forventes at fortsætte, men i et lidt lavere tempo. Fra en skønnet vækst i den samlede beskæftigelse på 50.000 personer i 2018, forventes den at stige yderligere med 33.000 personer i 2019, *jf. Økonomisk Redegørelse, december 2018*.

Baseline for EU-landenes 2020-målsætning på det sociale område er 2008. I Danmark var antallet af personer i LWI-husstande 347.000 personer i 2008, hvilket var et historisk lavt niveau, *jf. figur 4.6*. Mellem 2008 og 2014 var der en stigning i antallet af personer i LWI-husstande, grundet det økonomiske tilbageslag i 2008-2009 og den efterfølgende periode med svag økonomisk vækst og lavere beskæftigelse.

LWI-hustande omfatter både studerende over 24 år og førtidspensionister med social pension, hvilket medvirker til at forklare det relativt høje niveau for antallet af personer i danske husstande med meget lav beskæftigelsesgrad.

Siden 2008 har der været en betydelig tilgang af studerende til de videregående uddannelser, som ofte indgår i LWI-gruppen, fordi studerende i Danmark typisk bor i selvstændige husstande. I 2017 var der således knap 14.000 flere 25-29 årige studerende på de videregående uddannelser end i 2008. Derfor ligger antallet af personer i LWI-hustande i 2017 stadig ca. 62.000 personer over niveauet fra 2008, til trods for væsentlige forbedringer de seneste år. De senere års reformer af blandt andet førtidspension, kontanthjælps-, sygedagpenge- og dagpengesystemet har skabt rammerne for, at flere kan blive en aktiv del af arbejdsmarkedet. Det er således også i høj grad de reformer og initiativer, der er redegjort for i afsnit 4.1, der har påvirket antallet af personer i LWI-hustande.

Sideløbende med, at de økonomiske incitamentter til at arbejde er forstærket, er der fokus på indsatser, der skal hjælpe sårbare og udsatte personer videre i livet og ind på arbejdsmarkedet.

Udvikling i de 10 mål for social mobilitet

Regeringen har siden 2016 årligt fulgt op på udviklingen i de 10 mål for social mobilitet i Socialpolitisk Redegørelse.

Boks 4.1**Regeringens 10 mål for social mobilitet****Flere skal være en del af arbejdsfællesskabet**

1. Udsatte børn og unges faglige niveau i folkeskolen skal forbedres
2. Flere udsatte unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse
3. Flere personer med handicap skal i uddannelse og beskæftigelse
4. Flere personer med psykiske vanskeligheder eller sociale problemer skal i uddannelse og beskæftigelse
5. Flere personer udsat for vold i nære relationer skal i uddannelse og beskæftigelse

Færre skal være socialt udsatte

6. Færre udsatte unge skal begå kriminalitet
7. Færre skal være hjemløse
8. Større effekt af stofmisbrugsbehandlingen
9. Større effekt af alkoholbehandlingen
10. Flere uden for arbejdsfællesskabet skal deltage i den frivillige indsats

Den seneste årlige opgørelse fra december 2018 viser, at der er en fremgang i fire af regeringens 10 mål, men tilbagegang på to. De resterende fire mål er enten status quo, eller der mangler nye data for at opdatere målet.

Overordnet ser udviklingen således ud til at gå i den rigtige retning, selvom der kun er tale om mindre fremskridt fra år til år:

- Kriminaliteten blandt udsatte børn og unge er faldende (mål 6). I 2016 havde 7 pct. blandt udsatte unge i 15-17-års alderen modtaget en fældende strafferetlig afgørelse, mens det var 9 pct. for samme aldersgruppe i 2014.
- Der er tegn på, at stofmisbrugs- og alkoholbehandlingen er blevet lidt bedre (mål 8 og 9). I 2016 afsluttede 46 pct. deres behandlingsforløb for stofmisbrug som enten stoffrie eller med et reduceret eller stabiliseret misbrug. Det er en stigning på 1 pct.-point i forhold til 2014.
- Der er fremgang i målet om, at flere uden for arbejdsmarkedet skal deltage i den frivillige indsats (mål 10). Siden 2012 er andelen af personer uden for arbejdsfællesskabet, som er en del af den frivillige indsats, steget fra 26 pct. til 30 pct. i 2017.
- Der er en mindre tilbagegang i målet om, at flere udsatte unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse (mål 2). Andelen af de 18-21-årige, der er i gang med eller har gennemført en ungdomsuddannelse, er faldet fra 51 pct. i 2014 til 47 pct. i 2016. Det hænger blandt andet sammen med, at færre udsatte unge påbegynder en erhvervsfaglig uddannelse, hvilket kan skyldes ændrede adgangskrav til erhvervsuddannelserne i 2015. Det er således muligt, at en del af de udsatte unge i stedet er startet på en forberedende uddannelse.

- Tal for udviklingen i antallet af hjemløse (mål 7) viser også, at antallet af hjemløse i Danmark er steget fra omkring 6.100 personer i 2015 til ca. 6.600 personer i 2017.

Formålsparagraf om inklusion af udsatte voksne

Serviceoven indeholder de overordnede regler om den hjælp og støtte, som ydes til borgere med nedsat funktionsevne eller særlige sociale problemer. Implementeringen af de sociale indsatser ligger primært i de 98 kommuner. De har, under denne lovgivningsmæssige ramme, relativt stor frihed til at tilpasse valg af metoder til lokale forhold.

I 2018 trådte en ny formålsbestemmelse angående sociale indsatser til udsatte voksne i kraft. Formålet med at yde hjælp efter serviceoven er at sikre, at den enkelte borger får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Indsatsen skal blandt andet lægge øget vægt på at fremme inklusion i samfundet, herunder medvirke til at øge den enkeltes mulighed for deltagelse i uddannelse, beskæftigelse og sociale relationer.

Reformer for bedre social inklusion

Regeringen har i 2018 taget en række konkrete tiltag for at forbedre sociale services såsom dagtilbud og den sociale indsats for både udsatte børn, unge og voksne og handicappede:

Forbud mod diskrimination af personer med handicap

Danmark har i 2018 vedtaget et lovforslag som indeholder et bredt dækkende forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap uden for arbejdsmarkedet. Forbuddet omfatter både direkte og indirekte forskelsbehandling og gælder på alle områder i samfundet. Loven trådte i kraft 1. juli 2018 og giver effektive håndhævelsesmuligheder ved overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling, idet der er klageadgang til Ligebehandlingsnævnet.

Der henvises endvidere til afsnit 4.1 angående beskæftigelsesindsats målrettet personer med handicap.

Dagtilbud: "1.000-dages program – en bedre start på livet"

Det er i barnets første 1.000 dage af livet, at grundlæggende kognitive, sociale og adfærdsmæssige kompetencer udvikles. Udsathed slår igennem, allerede når børnene er helt små og går i dagtilbud. Allerede i 3-årsalderen er der en forskel på børns sociale, sproglige og tidlige matematiske kompetencer svarende til op til to år. Det samme gælder ved skolestart. Derfor vil regeringen sætte ind tidligt. Regeringen har på finansloven for 2019 for perioden 2019-2022 prioriteret 1 milliard kroner til et løft af de første og vigtige år hos børn fra sårbare familier.

Midlerne skal udmøntes gennem puljer. Hensigten med puljerne er en bred indsats, der skal hjælpe de sårbare og udsatte familier og børn i de første 1.000 dage af barnets liv gennem de tre mest centrale arenaer for det lille barn:

- **Dagtilbud af høj kvalitet:** Formålet er at styrke kvaliteten i daginstitutionernes indsats for sårbare og udsatte børn i de første 1.000 dage gennem ansættelse af flere pædagoger og pædagogiske assistenter. Ansøgningspuljen udmøntes i én ansøgningsrunde i 2019 under forudsætning af, at ansøgningspuljen videreføres i de kommende finansår. De ansøgende projekter skal afspejle bevillingens profil. Ansøgningspuljens ansøgerkreds er landets kommuner. Ansøgningspuljens målgruppe er daginstitutioner med mange 0-2-årige sårbare og udsatte børn. Derudover etableres en tildelingspulje med det formål at styrke trivsel, udviklings- og læringsmuligheder i de første 1.000 dage for 0-2-årige fra sårbare og udsatte familier gennem kompetenceløft af pædagoger og pædagogiske assistenter i daginstitutioner samt dagplejere, der arbejder med 0-2-årige børn fra sårbare og udsatte familier.
- **Hjemme hos familien:** Formålet er at bidrage til et løft af indsatsen på småbørnsområdet i barnets de første 1.000 dage ved, at børn fra sårbare og udsatte familier opdages og får støtte tidligt i livet. Dette sker gennem systematisk screening og tidlige familierettede indsatser, herunder dialog og vejledning, i og uden for hjemmet og som varetages af pædagoger fra dagtilbudsområdet. Herudover udarbejdes materialer med viden til forældre om barnets udvikling i de første 1.000 dage. Det indbefatter samtidig inspirationsmateriale mv. til brug for dialog mellem forældre og dagtilbudspersonale og -ledere om gensidige forventninger og ansvar. Initiativet indbefatter ligeledes, at dagtilbud understøttes i dialog og samarbejde med forældre om sunde madvaner og gode rutiner ved måltidssituationer i familien. Materialet henvender sig særligt til sårbare familier.
- **Sundhedsplejen:** 45 mio. kr. til øget sundhedsplejeindsats hos sårbare og udsatte familier efter barnets første år og i dagtilbud.

Initiativer målrettet udsatte børn og unge

Med satspuljeaftalen for 2019 blev der afsat i alt 249,3 mio. kr. til et Udviklings- og Investeringsprogram på børne- og ungeområdet, der har til formål at understøtte en mere videnbaseret og effektiv socialpolitik på området. Udviklings- og Investeringsprogrammet skal i sidste ende være med til at sikre, at der udvikles og udbredes sociale indsatser, der gør en reel forskel, så udsatte børn og unge samt børn og unge med handicap får styrkede muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv. I Udviklings- og Investeringsprogrammets første år vil der indgå i alt fire indsatser: Tre af indsatserne har fokus på at sikre bedre og mere videnbaserede indsatser målrettet forældrene til både udsatte og anbragte børn og unge samt børn og unge med et handicap. Den fjerde indsats har fokus på at styrke skolegangen for anbragte børn.

Styrkelse af kvaliteten af indsatsen i socialpsykiatrien

Mennesker med psykiske vanskeligheder har ofte gode udviklingsmuligheder og dermed også mulighed for at komme i uddannelse, beskæftigelse og blive en del af civilsamfundet, hvis de får den rette støtte på det rigtige tidspunkt. Derfor er der behov for et løft af socialpsykiatrien, der i højere grad tager højde for den differentierede målgruppe og de delvist ændrede behov for støtte.

Regeringen har således taget initiativ til en række tiltag, der skal styrke kvaliteten og kompetencerne i socialpsykiatrien. Initiativerne skal blandt andet understøtte en strategisk omlægning og udvikling af indsatsen i kommunerne, sikre et videns- og kompetenceløft af ledere og medarbejdere samt styrke kvaliteten på socialpsykiatriens største ydelsesområder, dvs. i bostøtten og på botilbuddene. Der er afsat 100 mio. kr. i 2019-2022 fra satspuljen for 2019.

Det sociale frikort

Folketinget har vedtaget lov om forsøg med socialt frikort, som trådte i kraft 2. januar 2019. Formålet med socialt frikort er, at give borgere med særlige sociale problemer mulighed for i en forsøgsperiode i 2019 og 2020 at tjene op til 20.000 kr. skattefrit årligt. Frikortet skal give udsatte borgere mulighed for at tjene op til 20.000 kr. skattefrit pr. kalenderår ved ordinært og udstøttet arbejde for virksomheder, offentlige myndigheder m.v., uden at indtægten fradrages i forsørgelsesydelse eller andre indkomstaftængige offentlige ydelser.

Det sociale frikort skal give de mest udsatte borgere i samfundet bedre muligheder for at deltage i samfundets fællesskaber, bidrage og opleve værdi i hverdagen. Dertil er hensigten, at det sociale frikort tilskynder virksomheder til at tage et socialt ansvar ved at engagere udsatte borgere.

Målgruppen for det sociale frikort er personer med særlige sociale problemer, der er socialt udsatte (fx pga. hjemløshed eller misbrug) eller har psykiske vanskeligheder (fx angst eller depression), og som opfylder betingelserne for at modtage hjælp eller støtte efter afsnit V i serviceloven på baggrund af dette. Derudover er det en forudsætning, at personerne i målgruppen skal være langt fra beskæftigelse og uddannelse, således at man hverken har været under uddannelse eller har haft arbejdsindkomst over 10.000 kr. inden for det seneste år.

Kapitel 5

Institutionelle spørgsmål og interessentinddragelse

Der er i Danmark en fast procedure for Folketingets inddragelse i den danske og europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden. Det sker som en prioriteret del af den danske EU-beslutningsprocedure, når Europa 2020-strategien og det europæiske semester er på dagsordenen i EU, i de enkelte rådsformationer og i Det Europæiske Råd.

Regeringen og Folketinget har aftalt en udvidet inddragelse af Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg i forhold til drøftelserne om det europæiske semester og det nationale reformprogram. Dette indebærer, at regeringen (i tillæg til de løbende drøftelser af den europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden) orienterer og drøfter de vigtigste spørgsmål med Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg. Der afholdes som følge heraf tre årlige fælles samråd i løbet af det europæiske semester. Proceduren er følgende:

I efteråret, efter offentliggørelsen af Kommissionens årlige vækstundersøgelse, orienterer regeringen Europaudvalget og Finansudvalget om indholdet af vækstundersøgelsen.

I løbet af foråret orienterer regeringen på et fælles samråd de to folketingsudvalg om, hvordan regeringen forventer at afspejle de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råd i marts i Danmarks nationale reformprogram samt orienterer om konvergensprogrammet.

Dertil orienterer regeringen - efter fremlæggelsen af Kommissionens landespecifikke anbefalinger - på et fælles samråd folketingsudvalgene om Kommissionens udkast til landespecifikke anbefalinger.

De tre samråd betegnes som "det nationale semester" og er i lyset af den tættere koordination af den økonomiske politik i EU et eksempel på en styrket rolle for de nationale parlamenter i EU.

Kontaktudvalget for Europa 2020-strategien er omdrejningspunkt for den nationale forankring af Europa 2020-strategien og det europæiske semester i Danmark. Udvalget blev nedsat allerede i 2001 i forbindelse med vedtagelsen af Lissabon-strategien og består af ca. 30 regionale og lokale myndigheder samt en bred vifte af organisationer med interesse for den europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden. De regionale og lokale myndigheder er centrale i forhold til den nationale udmøntning af vækst- og beskæftigelsespolitikken.

Kontaktudvalget træder ikke i stedet for de forskellige EU-specialudvalg inden for rammerne af den danske EU-beslutningsprocedure, men fungerer som et parallelt hørings-

og konsultationsled på vækst- og beskæftigelsesområdet. Udvalget er et vigtigt forum for dialog mellem beslutningstagere og interesseorganisationerne om den europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden og er centralt i forhold til at skabe konsensus om danske prioriteter på vækst og beskæftigelsesområdet.

Udvalget mødes i udgangspunktet typisk tre gange om året, dels på ministerniveau og dels på embedsmandsniveau. I første halvår holdes kontaktudvalget informeret om forløbet af det europæiske semester, den aktuelle europæiske vækst- og beskæftigelsesdagsorden samt udarbejdelsen af det nationale reformprogram. I andet halvår afholdes temadrøftelser med fokus på elementer af vækst- og beskæftigelsesdagsordenen, f.eks. blev der i november 2018 afholdt et møde ledet af udenrigsministeren med fokus på forhandlingerne med Det Forenede Kongerige om udtræden af Den Europæiske Union samt de aktuelle drøftelser vedrørende Europas fremtid.

Udkastet til Danmarks nationale reformprogram 2019 blev sendt i høring i kontaktudvalget og drøftet på et møde i udvalget den 20. februar 2019 med efterfølgende mulighed for udvalget til at afgive skriftlige bemærkninger. Udvalgets bemærkninger er så vidt muligt søgt afspejlet og indarbejdet i det nationale reformprogram.

Boks 5.1

Regeringens orientering af Folketinget om det europæiske semester og det nationale reformprogram ("det nationale semester")

14. december 2018: Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Kommissionens Årlige Vækstundersøgelse 2019 og Kommissionens varslingsrapport 2019 under proceduren for makroøkonomiske ubalancer.

Marts 2019: Orientering af Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om konvergensprogrammet. Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Danmarks nationale reformprogram og de økonomiske-politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råd.

Juni 2019: Fælles samråd i Folketingets Europaudvalg og Finansudvalg om Kommissionens udkast til ländespecifikke anbefalinger.

2018/19:16

Marts 2019

Økonomi- og Indenrigsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Tlf.: +45 7228 2400
E-mail: oim@oim.dk

ISBN 978-87-93823-08-2 (pdf version)

Design, omslag: e-Types

Publikationen kan hentes på:
oim.dk / fm.dk / stm.dk

Økonomi- og Indenrigsministeriet

Slotsholmsgade 10

1216 København K

Tlf.: +45 7228 2400